

Motion till riksdagen

1988/89: Sf513

av Ragnhild Pohanka (mp)

Stöd till återvändande flyktingar

För stora grupper av flyktingar som kommit till Sverige under det senaste årtiondet har frågan om återvändandet varit en viktig fråga i deras livssituation. När den politiska situationen förändrats i deras hemländer har man börjat planera för ett återvändande. I vissa fall har man återvänt utan någon förberedelse och då funnit att stora svårigheter uppstått i samband med att man på nytt skulle inträda i sitt hemlands sociala liv.

Två kristna frivilligorganisationer, SOCIALA MISSIONEN, som är Svenska Missionsförbundets sociala och diakonala verksamhetsorgan, och DIAKONIA har sedan några år arbetat med ett "Förebyggande program för förberedelse och stöd inför återvändandet". Detta program har speciellt vänt sig till flyktingar från Latinamerika men kan i sina metoder och grunddrag användas även för andra flyktinggrupper, som planerar sitt återvändande.

Sociala Missionen arbetar sedan 1982 med stöd till flyktingar främst från Latinamerika, och från 1984 har man deltagit i projekt kring återvändandefrågor. Diakonia är en internationell biståndsorganisation och stöder utvecklingsprojekt i Asien, Afrika och Latinamerika. Båda organisationerna samarbetar med program som stöder återvändande av flyktingar till Latinamerika, som till följd av demokratiseringsprocessen där beslutat sig för att återvända. Under tre år har Statens Invandrarverk givit sitt stöd till detta försöksprojekt.

Erfarenheterna av denna försöksperiod har varit betydelsefulla. Man har utformat ett förberedelseprogram för flyktingar som frivilligt planerar att återvända till respektive hemland. Flera rapporter har lämnats, som systematiskt prövat olika arbetsmetoder samt speglat erfarenheterna av ett återvändande. Den komplexa situation som beslutet och själva återvändandet innebär kräver en systematisering av metoder och arbetssätt i det sociala arbetet, så att det blir mer fullständigt och avpassat för de återvändande.

En arbetsgrupp inom arbetsmarknadsdepartementet har framlagt en rapport om återvändandefrågor med förslag till åtgärder (Ds 1988:33). Rapporten har remissbehandlats av olika organ och frivilligorganisationer, som arbetat med återvändandefrågor. Rapporten innehåller en redovisning av vad som görs idag, och det är endast inom några få områden man föreslår ett utökat stöd för dem som återvänder.

Sociala Missionen/Diakonias projektgrupp har funnit att följande arbetsprogram är mycket viktigt vid förberedelsen av ett återvändande till

respektive hemland. Om de flyktingar som återvänder skall lyckas med sin återvandring krävs att man är väl förberedd om man skall kunna delta i respektive lands demokratiseringsarbete. Särskilda insatser behövs även för de barn och ungdomar som rotats i Sverige och nu skall följa med sina föräldrar till för dem ej kända miljöer.

Det är viktigt inför återvändandet:

- att man får information och rådgivning angående den verklighet till vilken man skall återvända. Det gäller frågor som berör den politiska situationen, arbetsmarknadsläget, bostadssituationen och samhällsförändringar i övrigt sedan man som flykting lämnade sitt hemland,
- att barn och ungdom får lära sig något om sitt lands historia och kultur samt förbereda sig för ett överflyttande till ett annat lands skolsystem,
- att genom praktisk social information förbereda återvändandet till respektive hemland,
- att biståndsmedel ställs till förfogande för sysselsättningskapande projekt i respektive hemland, gärna i kooperativ form, i vilka återvändande flyktingar kan delta och förmedla kunskap som de fått genom sin vistelse i Sverige.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av ett genomtänkt förberedelseprogram för återvändande flyktingar,
2. att riksdagen anslår ett fast belopp på 400 000 kronor till i motionen presenterade projekt, att tas ur anslaget "Bidrag till vissa avgränsade projekt" (Prop. 1988/89:100 Bil. 12 sid. 162).

Stockholm den 23 januari 1989

Ragnhild Pohanka (mp)